Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 37 (102) Львів, неділя 7. вересня 1930. Рік III

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 до ляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — в загранці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

Численні арештовання у Львові

З пятниці на суботу перевела поліція богато ревізій в українських домах у Львові й арештувала кількадесять люда. Польські ґазети виписують, що то вкарештували «штаб Української Військової Орґанізації». Сталося це зараз по приїзді до Львова нового старости ґродского Ґалляса та урядників міністерства внутр. справ Перацкого й Сухенка. Сухенек сказав редакторам, що приїхав на спеціяльне порученя Пілсудского, щоби зліквідувати «Укр. Військ. Орґанізацію». Він сказав, що при ревізіях викрила поліція пляни нових замахів, які мала зробити ця Орґанізація не тільки в Галичині, але й у західній Польщі та на Шлеску. Імена арештованих поліція тримає в тайні.

—о—

Правда чи байка?

Ґазета «Слово Польске» з 28. серпня пише, що «Українська Військова Орґанізація» вислала до ґенерала Мальчевского лист. В тім листі грозить йому смертю, як не постарається, щоби звільнили з тюрми тих, кого арештували, як підозрілих у підпалі його фільварку (у Вислобоках коло Львова). Ґенерал передав цей лист прокураторови.

(Арештованих, яких поліція підозрівала в тім підпалі, Василя Цигана й Волод. Кремінецького, випустили ще 22. серпня на волю, бо не доказали їм жадної вини).

Присуд на Рильского затвердили

Найвищий Суд затвердив вирок перемиського суду на майора Рильского. Його засуджено за убійство своєї жінки, дідички в Петричах, пов. Золочів, на кару смерти, яку замінили на 15 літ тяжкої тюрми.

—о—

Розвязання сойму — Нові вибори в листопаді

В суботу 30. серпня 1930. вийшов цекрет президента, що теперішний сойм розвязується. Нові вибори до сойму відбудуться 16. листопада, а до сенату 23. листопада цего року.

ПРОБА СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИБОРЧОГО БЛЬОКУ ВСІХ ПАРТІЙ

Наша Редакція отримала повідомлення, що Президія партії Українського Національно - Демократичного Обеднання на засіданню дня 30. серпня одноголосно ухвалила: Взяти участь в розписаних виборах до сойму і сенату і звернутися до других українських партій: радикальної та соціял-демократичної з предложенням заключити спільний виборчий бльок, уважаючи, що єдиний український виборчий бльок національних партій є конечний з огляду на сучасне внутрішне і міжнародне положення українського народу.

Нові випадки, в яких польські ґазети посуджують Українців.

В Дорогомишлю пов. Ярослав згоріла в дворі стодола й шість стирт збіжа, вартости около 100 тисяч.

В Чернієві коло Бібрки надійшли в ночі з вівтірка на середу якісь три особи з ліхтарками під фільварок Потоцкого. Узброєна варта почала стріляти й невідомі особи втікли.

В Чагарах коло Кутковичі згоріли в дворі дві стирти збіжа, вартости 900 долярів.

В Красівці пов. Тернопіль вирвав хтось із землі хрест, що його місцеві поляки закопали на памятку «Цуду над Віслов» — то є побіди над большевиками в 1920 році.

В Девятниках пов. Бібрка підпалив хтось дві стирти на фільварку графа Шептицького.

На залізничій лінії **за Городенкою** поклав хтось на шини два великі камені, і хоча виявилося, що то зробив 10-літний пастушок М. Портовський, то польські ґазети називають це також «саботажем».

Між стаціями **Красне** й Борщовичі (пов. Золочів) поклав хтось на шини вибуховий матеріял. Це вибухло, але не зробило шкоди.

Між стаціями **Ходорів—Жидачів** поклав хтось на шини ґранат. Це побачив будник і ґранат відкинув.

В Баківцях к. Бібрки згоріли 29. серпня 4 стирти пшениці (800 кіп) у Генрика Гурского, вартости 29 тисяч.

В Грушатичах к. Бібрки згоріла стирта вівса і стирта вики у Давида Кафлєра. Шкода виносить 4 тисячі.

В усіх цих випадках поліція веде слідство, але досі виновників не вислідили.

В Липиці Долішній, пов. Рогатин, згоріло на фільварку Русоцкого 6 стирт збіжжа і 2 стирти соломи, вартости 50 тисяч.

В Острові згоріло дві стирти конюшини Розтворовскої.

Між Перемишлянами й Рогатином перірвав хтось телефонічні й телеграфічні дроти.

В Сидніівці, пов. Яворів, згоріло 14 стирт збіжжа в дворі Санґора вартости 14 тисяч.

В Сухарові коло Ходорові згоріли 4 стирти збіжжа спілки «Ходорів», вартости 9 тисяч.

В Яричеві новім, пов. Львів, згоріли дві стирти сіна в дворі Балтаровичової, вартости 6 тисяч.

В Германові коло Львова згоріла стирта конюшини Сапєжини, вартости 5 тисяч.

На лінії **Ст. Самбір — Стара Сіль** на горі «Дубрівка» підрізав хтось телеґрафічний стовп.

Арештованих привозять до Львова

Польські ґазети пишуть, що богато арештованих, яких поліція арештувала в останних тижнях в ріжних сторонах краю, привезли вже до вязниці у Львові, де пічнеться слідство.

Славний спогад.

30. серпня цего року минуло одинайцять літ, як Українська Галицька Армія разом з Українською Армією Укр. Народної Республики здобули від большовиків столицю України Київ. День 30. серпня 1919 записаний на вічні часи золотими буквами в історії українського народу.

Ця радісна хвиля, що наповнила була наші серця новими надіями, була дуже коротка. Заледво один день маяли тоді в Києві українські жовто-сині прапори. А потім внеможені довгими боями армії мусіли уступити московській перевазі. Але цей спогад залишиться раз на все світлим спогадом в серцях свідомих людий і буде їх сповняти надією на кращу будучність.

Що вони пишуть.

Польська шовіністична ґазета «Курієр Поранни» з 24. 8. містить листи своїх читачів про пожежі і инші останні події, в яких підозрівають Українців. З тих листів виходить, як думають ті читачі полагодити ту справу. Один пише: **«За один польський дім 100 гайдамацьких домів повинно згоріти в містах і селах».** А другий пише: **«Спалити за одну польську хату десять руських, особливо тих, що належить до проводирів, не зашкодить і т. д.** А третій каже: **«Треба явно і різко сказати українським молоийцям, що за кождий спалений польський фільварок підуть з димом три руські приходства і три руські Просвіти».**

Ці листи в польській ґазеті не були сконфісковані.

Новий воєвода у Львові

Львівським воєводою став бувший станиславівський воєвода Наконечнікоф Клюкофскі.

Воєнні відшкодовання

Світова війна нанесла нашому народови величезні втрати в життю, здоровлю і майні міліонів людий. Особливо болючо відчула війну Сх. Галичина і Півн. Західні землі, бо ту повних пять літ велися бої, походи, постої й грабунки воюючих армій. Сотки тисяч наших людий згинули на побоєвищах ріжних армій, в двоє чи в троє стільки остало каліками — інвалідами, а також вдовами і сиротами по поляглих. Про забезпечення інвалідів, вдів, сиріт і родин по поляглих ми вже писали; тут пригадуємо лише, що вони усі мають право реєструватися в старостах і домагатися належних їм рент, як хто ще не дістає ренти. Речинець зголошень продовжено завдяки старанням наших послів до кінця 1930 р. **Усі заінтересовані повинні того речинця допильнувати**, аби не втратити свого права до ренти.

Маєткові втрати, що їх нанесла війна, є двоякі (після розуміння польського закона), а то 1) **Властиві воєнні шкоди** як прим. а) шкоди від самих боїв, від стрілянини (розвалені, спалені будинки, ями від гранат, постріляна худоба чи дерева); б) шкоди заподіяні примусовим виселенням (евакуацією) населення з фронтової полоси; в) шкоди від грабунків і надужить вояків; г) втрата зарібків осіб чи підприємств, що не могли в часі воєнних ділань виконувати своїх зарібкових занять; д) шкоди на полях, де копано окопи, бліндажі землянки, рови і т. п. 2) **Воєнні чинитьби.** Сюди належить **примусові роботи** цивільного населення для власного війська (підводи, роботи коло окопів, маґазинів, бараків і т. п.) а також **реквізиції** (цебто примусове забирання для потреб власного війська худоби на заріз, провіянту, паші і т. п.). Сюди належать ще безпосередні шкоди в звязку з воєнними діланнями власної чи союзної армії, як от прим. знищення чи ушкодження помешкань через примусовий постій військ, знищення знарядів цивільного робітника при військових роботах, шкоди спричинені реквізиціями (прим. військо порозбирало хати на будову окопів а через те хатна обстановка знищилася).

Істотної ріжниці між воєнними шкодами й чинитьбами нема; це все одно, патиком чи ломакою, — і одно і друге є для господаря втратою, яку він сам не завинив, а яка знищила плоди його праці і підорвала його добробут. Так теж розуміють справу усі держави, які вели війну (як от Англія, Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Югославія і инші). Усі ці держави виплатили своїм громадянам воєнні відшкодовання, без вимку, які були ті шкоди і хто їх заподіяв. Німеччина, хоча й переможена і платить переможцям відшкодовання, все таки і своїм горожанам винагородила усі воєнні шкоди. Навіть небогата Румунія виплатила якусь частину тих відшкодовань.

В польській державі є та справа урегульована троха інакше. Відповідні закони ввели поділ тих втрат на **воєнні шкоди і воєнні чинитьби.** Після закона **польська держава не платить зовсім за воєнні шкоди; за воєнні чинитьби платить лише тоді, коли можна доказати документами, що ті чинитьби виконано в користь польських військ.**

Томуто усі шкоди й реквізиції, що їх спричинили австро-німецькі і російські (так царські як і більшовицькі війська — тепер покищо можна вважати **пропавшими, бо нема майже ніяких надій**, щоби ті шкоди, а також усі шкоди безпосередно воєнні (спалені будинки, пориті поля і т. п.) винагородив колинебудь польський уряд.

Не корисні для нашого населення приписи згаданого польського закона пояснює дехто тим, що корінно польські землі не потерпіли майже ніяких шкід від війни, а про решту земель під Польщею законодавці не дуже журилися. Так більше менше говорив в соймі і писав в ґазетах навіть польський посол Заморскі в 1920 р.

Обширніше про ті шкоди та про можливости їх винагородження буде в слідуючому числі.

—o—

Історичний спогад:

10. вересня 1914 р. був перший бій Українських Січових Стрільців з Москалями в Карпатах під Сянками.

— **Важне для Луцька і околиці!** Книгарня Наук. Тов. ім. Шевченка відкрила в Луцьку, вул. Ягайлонська 111, свій відділ, який продає всі шкільні книжки, повісти, оповідання та підручники для аматорських гуртків як також канцелярійне приладдя.

— **Нове джерело в Черчу.** В славній місцевости Черче коло Рогатина, де лічаться хорі на ріжні важкі недуги, головно на ревматизм (гостець) нирки та жолудок, відкрито з початком цього місяця нове джерело, яке з великою силою скресає з глубин землі. Джерело це подібне смаком до Трускавецьких джерел і знавці висловлюють, що воно принесе ще більшу славу Черчу. В Черчу тепер у вересні удержання дешевше коштує, тому і наші хорі селяни повинні користати з цього зниженого на ціни місяця.

— **Злочини.** На хуторі Хотинськім, пов. Костопіль, на Волині якийсь злочинець вистрілом через вікно убив 51-літнього господаря Василя Боровця. Вбитий осиротив троє малих дітий. — В Мквині ґміна Березно на Волині застрілив слюсар Юзеф Фрейдорф механіка Зиґмунта Бялоусова, а опісля й сам застрілився. Причиною злочину і самогубства були якісь незгоди між ними обома. — В Сморжові, пов. Радехів, замордував Михайло Ґрай свою жінку Горпину, з якою перед пів роком оженився. Причиною морду були якісь супружі непорозуміння. Вбийник арештований. — В лісі коло Вишнівця убив хтось Петра Убизюка. Вбийник невислідженйй. — На дорозі в Зарічу, пов. Делятин, застрілили якісь злочинці 22-літного парубка Івана Мельника.

— **Застрілив злодія.** Йосиф Хартач, господар в Борках Янівських коло Львова почув в ночі, що до його комори вламуються злодії. Хартач вискочив на подвіря з револьвером в руці, а побачивши

НОВИНКИ

Календар на тиждень.

ВЕРЕСЕНЬ 7—13.

7. Неділя, 13 по С. Тита, Вартоломея

8. Понеділок, Адріяна і Наталії

9. Второк, Сави, Пімена

10. Середа, Мойсея Мур. прп. (Августина)

11. Четвер, Усікнов. Глави Івана Хрест.

12. Пятниця, Олександра

13. Субота, Пол. Ч. Пояса Пр. Богор.

—o—

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні, прочі свята спільні українцям греко-католикам і православним.

—o—

Зміни місяця:

Повня, дня 8. вересня о год. 7. вечером.

Нів дня 22. вересня о год. 5 і пів рано.

—o—

Столітній календар віщує, що від 6. до 9. вересня погода, опісля дощ.

—o—

Як нарід приповідає:

Прийшов Вартоломій — жито на зиму сій.

На святого Главосіки ховаються гадюки в землю.

Холодний вересень — та за те ситий.

Учися синку азбуки, прийде хліб сам у руки.

—o—

Читання з історії України (ч. 82)

Польські комісарі на авдієнції у Хмельницького.
(10. лютня 1649 р.).

Дня 10. лютня 1649 року в дванайцятій годині в полудне зібралися на широкім майдані серед Переяслава товпи народу й усе козацтво, яке тоді було в місті. По середині станув Богдан Хмельницький в соболевім жупані, а довкола нього стояли полковники з булавами і вся старшина. Прибули й чужоземні посли, що тоді були в Переяславі (московський, турецький, мадярський), бо всі були цікаві, як відбудеться перша авдієнція польських комісарів (королівських послів) у гетьмана України,— тай годилося при цім бути.

За хвилю надїхали ті комісарі (воєвода Кисіль, князь Четвертинський і Мясткоскі) — а при їх появі казав Хмельницький вдарити в бубни і заграти в сурми — труби. Воєвода Кисіль, як голова польської мирової делеґації, підійшов до гетьмана, несучи в лівій руці королівське письмо, а в правій булаву, вибиту дорогими каменями.

— «Його милість посилає ясновельможному гетьману і всему війську запорозькому свою королівську ласку» — сказав старий Кисіль і при тих словах подав Хмельницькому письмо і булаву гетьманську. Зараз потім молодий Кисіль, що теж прилучився до тої делеґації, вручив Хмельницькому червону хоругов з білим орлом і з написом „Johannes Casimirus rex" (Ян Казимир. Король).

В тій хвилі озвався один полковник:

— «Король, як король, — алє ви королевенята броїте богато, і наброїли, і ти, Кисілю, кість від костий наших відщепився і пристав до ляхів!»

Гетьман казав полковникови замовкнути і той махнувши булавою, замовк, та люто поглядав на польських послів.

Хмельницький подякував і казав писареви прочитати королівське письмо всему народови.

Але знов почулися обурені голоси:

«Навіщо ви, ляхи, принесли нам сі цяцьки? Знаємо ми вас! Хочете знову нас у неволю приборкати!»

Найбільше викрикував полковник Джеджалій:

— «Уже тепер нас не зануздаєте! Не словами, а шаблею розправимось, коли хочете! Майте ви собі свою Польцу, а Україна нам козакам нехай зістається!»

Гетьман шепнув Джеджалієви, аби мовчав, а сам сказав:

— «А що сталось, те сталось, треба те злому часу приписати».

І запросив польських і других чужоземних послів на обід.

Вже в хаті, перед обідом, Кисіль став говорити, що король пращає Хмельницькому давні його вчинки, обіцює давну свободу грецької віри, помноження козацького війська, вертає запорожцям їхні давні права, а гетьманови дає зверхність над усім козацьким військом. За те король надіється, що Хмельницький буде вірний королеви й припинить міжусобиці й проливання крови та небаром зачне переговори з польськими делеґатами (комісією).

Хмельницький відповів, що за всі ті добродійства дякує, але що до комісії, то тепер трудно почінати переговори: — «військо незібране, решта старшин далеко, а без них я не можу нічого робити».

При обіді вже заговорив гетьман, що поляки мусять йому конечно видати Чаплинського, що спалив його хутір і вбив його синка, — і мусять покарати Вишневецького, бо через них обох вся біда пішла. Коли Вишневецького не покарають, а Чаплинського не дадуть йому в руки, то з переговорів нічого не буде. Будемо далі битися — і або мені з військом пропасти, або землі ляцької, всім дукам, королькам і шляхті згинути».

Отак заговорив гетьман, а всі посли дуже здивувалися.

Польський ксьондз Кармеліт Лентовскі, що приїхав з делеґацією і був на тім обіді, почав було хитро умовляти Хмельницького, щоби полагодити спір без кари тих панів, а тоді полковник Вемяк мало не вдарив ксьондза булавою.

Так пройшов цілий обід — що мабуть не дуже смакував польським комісарам, хоча страви смачні були. Хмельницький старався бути чемним і стиха картав полковників, але й сам не одно терпке слово сказав польським делеґатам. Так і розійшлися, а на другий день воєвода Кисіль запросив гетьмана на обід до себе.

(Далі буде)

—o—

трох злодіїв крикнув голосно «стій бо стріляю». На це стрілив до него один злодій з револьвера, але хибив. Хартач вистрілив кілька разів до злодіїв і поклав одного з них, Юзефа Журавского з Клепарова під Львовом, трупом на місці.

— **Обловився.** Митний урядовець в Сосновці на Горішнім Шлеську, Квятковскі вкрав 100 тисяч золотих з урядової каси. Його замкнули до арешту, але по грошах і місце застигло.

— **Пожежі.** В Чабарівці пов. Копичинці в саме полудне дня 14. серпня вдарив грім в хату господаря Федька Скакуна. Від грому згоріла хата і стайня. Огонь трудно було вгасити, бо деякі місцеві парубки замість гасити вогонь, робили по пяному галабурду, а не найшовся на жаль ніхто, що провчивби тих негідників, що так поступати не вільно. — В селі Брикуп пов. Перемишляни, на фільварку ґрафа Потоцького згоріло 3 стирти пшениці вартости 18 тисяч золотих. — В Зборі пов. Калуш згоріло оноді в ночі 13 господарств. — В Вороблячині пов. Рава Руська згоріло 90 хат. Пожежу спричинили малі діти, що забавлялись сірниками.

— **Самохід впав з моста.** На дорозі коло Яремча пов. Надвірна заломився під самоходом міст. Самохід впав із висоти кільканацятьох метрів у пропасть і поторощився. В самоході не їхав ніхто крім шофера, що смертельно потовкся.

— **Захланність не веде до добра.** В Мразниці коло Дрогобича застрілив Михайло Маців свого молодшого брата Олексу. Причиною морду були сварки через спадщину по батькові. — В Мочирадах пов. Мостиска господар Іван Посідач посварився за маєток із своїм зятем Петром Гіщаком і вдарив його палицею так міцно по голові, що Гіщак впав трупом на місці.

— **Встидайтеся пане війте!** Члени читальні «Просвіти» в Плешевичах пов. Перемишль устроїли собі дня 20. липня забаву за запрошеннями, у своїй власній домівці. Одно запрошення післали й місцевому війтови Миколі Деревляному, який одначе запрошення не прийняв, але зараз запряг коні і почвалував на постерунок до Селиск і привіз відти поліцая Адама Коровского. Поліцай почав розганяти забаву, хоча йому показували писемний дозвіл, а з того счинилася суматоха, в часі якої Коровскі вжив зброї і поранив Тараса Деревляного, ученика промислової школи, баґнетом в плечі. Опісля арештував раненого хлопця, а на другий день і ще кількох. Завдяки старанням адвоката д-ра Дмоховського арештованих звільнено в кілька днів пізніще. Негідний вчинок пана війта викликав в селі загальне обурення й погорду. Треба вже бути крайно нікчемним, аби за честь платити такою пакістю.

— **Страшна смерть через необережність.** Анна Храневич з Ґерманківки пов. Борщів копала собі глину до мащення хати так необережно, що глинище завалилося і присипало нещасну на смерть. Вбита була вдовою і бідною комірницею; осиротила четверо дрібних дітий. Уважайте добре на всякі глинища і ями!

— **Як уміє так піє.** Латинники із Стаїв, пов. Рава Руська умовилися між собою, що кождий з них за чергою, бідний чи богатий, буде привозити польського священника із сусідного села, до місцевого «косцьолка», а також на науку релігії в школі. Така черга випала недавно на одного бідного латинника, а що він не мав коний, ані не мав за що найміти фіру, узяв собі тачку, вистелив гарно ліжником і соломою і поїхав так по ксьондза на друге село. Ксьондз лиш руками розвів, як побачив таку «кариту», але не відважився якось нею їхати, лише поїхав своїми кіньми, а хитрий бідак вернув у порожні до дому, викликаючи загальний сміх між очевидцями тої чудасії. — Невелика то штука робити із себе таку публіку; той мудрагель висміяв тим лишень себе самого, а не ксьондза, чи кого иншого. Він богато ліпше і розумніше бувби зробив, якби був разом з иншими біднішими латинниками не допустив до такої безглуздої ухвали, що накладає однаковий тягар і на богача і на халупника. Бож очевидно, те, що є легкою повинністю для 10 чи 20 моргового господаря, є непосильним тягарем для бідака. Богато розумніще устроїлися з привоженням священника Українці із Стаїв. Вони розложили ту повинність на громадян власне після маєткового стану.

— **Варіят перелякав ціле село.** Село Петриків пов. Тернопіль пережило в неділю 24. серпня кілька страшних хвилин. Коло 8 години вечером залунав нагло із дзвіниці дзвін на трівогу і в селі настала страшна суматоха, біготня, плач і крики. Всі думали, що в селі пожежа, лише не знали, де і що. Кілька розважніщих селян побігло переконатися, хто і на що дзвонить, і на дзвіниці побачили команданта місцевої «охотничей стражи пожарней», Антонього Піхурского. Антоні підскакував дико по всій дзвіниці, сіпав що сили за шнури від дзвонів, викривлювався і белькотів якісь дурниці до людий. Нещасний Антоні мусів видно дістати острий атак «помішання» і якби його умове здоровля не поправилося, то піде на Кульпарків.

— **Немає права.** Комендант постерунку в Устечку, Ґудзовскі напастує місцевих луговиків і заказує їм носити металеві відзнаки «Лугу», бо, мовляв, це не вільно. Ось недавно приступив він до луговиків, які вправлялися на площі і жадав, щоби вони віддали йому ті відзнаки, а одну відзнаку навіть сам відчіпив. Луговики сказали, що це безправний наказ, і пан Гудзовскі пішов собі відгрожуючись. (Від Редакції: Ані комендант, ані взагалі ніхто інший не має права заказувати носити лугову відзнаку. Таких наказів чи заказів не треба слухати, а якби такий панок важився відчіпати комусь відзнаку сам, треба його заскаржити до старосства, або й до суду за надужиття власти).

— **Не давайтеся циганити.** П. Т. Ш. з Мшани пов. Львів остерігає перед аґентами жидівської фірми Райцес зі Львова. Ці аґенти розвозять по селах образи святих (цікаво які то ті святі, друковані жидами) і продають їх щось по 33 зол. Поправді ті образи не варті й половини тої ціни, але люди лакомляться на те, що ту ціну розкладають аґенти на місячні рати по 3 зол. З тою фірмою мав згаданий п. М. Ш. процес (через якесь шахрайство) і процес виграв, але втратив кілька днів на терміни і розправи, а також мав значні кошти. — Наші селяни повинніби вже раз прозріти і не входити в жадні інтереси чи хочби балачки з жадними аґентами, бо це в більшости обманці.

— **Посмертна згадка.** Громада Жизномір пов. Бучач потерпіла недавно важку і болючу втрату. Помер там господар Михайло Винник, примірний громадянин і видатний народній діяч. Покійний оснував в селі кооперативу, читальню, Луг і на кождім місці усіми силами працював для свого народу. Та люта смерть не дозволила йому діждати здійснення його найбільшої мрії. який він так очікував. Смерть цього громадянина викликала в цілій околиці щирий жаль. Його память вшанували громадяни величавим похороном. Честь памяти покійного!

— **Чого вже нині не крадуть?** Якісь злодії вкрали з цвинтаря в Тишиці пов. Сокаль, камяну фіґуру вартости 15 долярів. Злодії не викрилися.

— **Мадярська кров горяча.** Суд в Темешварі на Мадярщині судив недавно управу і надзірну раду одного збанкротованого банку за якісь рахункові недокладности. Коли прокуратор почав дуже остро промовляти проти обжалованих, оден з них, по прізвищу Опрей (б. директор банку) вихопив револьвер і почав стрілянину до прокуратора і трибуналу. На салі настав страшний переляк. Прокуратор заліз із страху під стіл, предсідник і члени трибуналу повтікали, лишень бідолашному писарови не пощастило і його скалічила одна з куль. Опрей вистрілявши усі набої, кинув револьвер, випив фляшинку якоїсь отрути і впав на землю. Його відвезли в безнадійному стані до шпиталя.

— **Химери долі.** Недавно стався в Парижі (Франція) такий випадок: Якийсь уличник зачепив на вулиці бідно одягнену старушку. Прохожі станули в обороні нападеної і прикликали поліцая аби арештував напасника. Та якеж було счудовання поліційних урядників, коли при протоколі показалося, що бідна старушка є бувшою сербською королевою. Вона називається Наталія і є вдовою по сербському королеви Міляні Обреновичу. Сина королеви Наталії, Олександра Обреновича, який панував кілька літ по смерти свого батька Міляна, замордували сербські заговірники враз з жінкою Драґою в 1903 р., а на королівський престіл прикликали родину Карагеорґевичів, яка панує й до тепер у Сербії (Югославії). За те вся родина Обреновичів мусіла шукати притулку на чужині. Згадана королева Наталія проживає у Франції вже 27 років, а тому, що є зовсім бідна, мешкає в одному парижському приюті для убогих, де її всежтаки титулують «королівською величністю». Та і від того мабуть біда не богато солодша для вигнаної королеви. — Як бачимо, доля і з королів і инших «сильних міра сего» досить часто собі кепкує. Усе на світі мамона...

—o—

— **Пожежа „Рідної Шк." в Золочеві.** Нас повідомляють, що в Золочеві запалився був з неділі на понеділок будинок «Рідної Школи» (гімназія). Пожежу погашено. Мабуть хтось підпалив.

ВП. Клачка Харитона, що надав 26/8. 6 зол. в Бережанах просимо подати точніщу адресу.

—o—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Голова Українського Парляментарного Представництва, д-р Дмитро Левицький написав до секретаріяту Союзу Народів у Женеві лист. В тім листі протестує проти того, що

Союз народів легковажно збуває всі дотеперішні скарги українського народу

під Польщею хоча Союз Народів повинен їх справедливо вислухати й вирішити. Д-р Левицький просить, щоби Союз Народів уважнійше зайнявся справами Українців під Польщею.

Найближча сесія Союза Народів

має відбутися 10. вересня цего року.

Та чи «можні світа цего» заінтересуються долею нашого народу, треба сумніватися. Майже всі держави, що є членами Союзу Народів, мають на своїх територіях народи з подібною долею, як наша. На поміч чужих надіятися годі. Треба собі власною свідомістю добувати свої права. Але голосити про народні кривди перед широким світом — не шкодить, бо раз, що світ мимохіть запізнається з положенням українського народу, а друге, що український нарід за кождим разом переконається, що чужий йому не поможе і що треба викрешувати в собі свої власні сили, приспані в наших грудях.

З України

є відомости про нові засуди й кари на українських селян за протиставлення московській владі і за напади на комуністичних діячів.

На Московщині

також нема згоди між самими панучими. Ось доносять, що більшовицький комісар війни Ворошилов виступає проти Сталіна, що тепер усім кермує — і пишуть, що може Сталіна усунути, а сам стати диктатором. Але українському народови з тої зміни користи не буде. Чи Сталін чи Ворошилов — це все одно чужі пани і вороги України.

Комуністичні ґазети нарікають, що народ повертається до віри і Церкви. Навіть комуністи (члени ком. партії) ходять до церкви і моляться, хоча ця партія таке забороняє і за це вже сотки членів вичеркнула з партії.

В Москві розстріляли ще 10 купців за те, що переховували в себе срібні гроші і не пускали в обіг.

Цікаву боротьбу зі своїми комуністами почали

Голяндці і Шведи.

В Голяндії і в Шкоції утворилися «Союзи патріотів», які рішили не поборювати комуністичних аґітаторів силою, але добрим способом. Вони проголосили, що кождо-

го комуніста готові вислати власним коштом до Москви і як він там, у тій державі і серед того ладу, який захвалює, буде жити три роки, то ще й надгороду йому дадуть. І цікаво, що дотепер ні один голяндський ні шведський комуніст не зголосився, що хоче їхати до совітських держав.

Недавно видрукував «Союз Народів» книжку про те,

Скільки є телер війська в цілім світі.

Отже в Европі є 3 міл. 906 тисяч 900 осіб під зброєю, а утримання такого війська коштує річно на польські гроші 24 тисячі міліонів (міліярди).

В цілім світі є 6 і пів міліона сталого війська, а кошти утримання всего виносять 35 міліярдів золотих річно. Сама Польща має 266 тисяч сталого війська, більшовики мають 562 тисячі, Італія 660 тисяч, а Франція 596 тисяч!

І що тут говорити про мир і згоду!

В Китаю

міліони людий гинуть з голоду. Є цілі міста і села, що повимирали цеї весни і цего літа з голоду і з хоріб. По цілім Китаю ходять банди розбійників і видирають голодним останній кусок хліба. Цего року вмерло з голоду 2 міліони Китайців. А все це через те, що Китайці не можуть погодитися з собою, одні з другими вічно воюють і руйнують лад і порядок.

В Англії і в Еспанії

настала небувала спека, що накоїла вже богато шкоди. Богато людий вмерло від удару сонця.

Держави так званої Малої Антанти

то є: Польща, Чехословаччина, Румунія і Югославія улаштували останнього тижня

перегони літаками.

Летуни мали летіти з Варшави до Београду і назад. В тім леті упало кілька літаків, та найгірше випав лет для польських летунів, бо два літаки впали, а один летун згинув.

Польські ґазети пишуть, що причини тих численних випадків з польськими літаками треба шукати в «комуністичних саботажах». Пишуть, що робітники-комуністи, які працюють по фабриках літаків, ушкоджують їх перед випуском з фабрики, так, що літаки скоро псуються.

Поляки

уладжують віча, на яких протестують проти промов німецького міністра Тревірануса, який говорив про польсько-німецькі границі. На тих вічах ухвалюють резолюції, що не тільки не віддадуть Німцям ані пяди землі, але ще й візьмуть решту Поморя і Східні Пруси. Але резолюції одно — а Східні Пруси друге. Польські ґазети з обуренням пишуть, що останні підпали й инші події в Східній Галичині це також «німецька робота» — отже й проти того на тих вічах протестують та погрожують Українцям усяко.

Пілсудскі почав урядувати як новий голова міністрів. В розмові з одним польським редактором сказав, що головною задачею його буде, змінити теперішню польську

Не пємо отруї!

Тут бачимо членів „Відродження в Себечеві пов. Сокаль. Ці свідомі люди зареклися пити алькоголь і присягнули на це. Крім них присягнуло проти горівки ще богато свідомих громадян Себечева, яких нема на цій фотоґрафії. Годиться зазначити, що це одиноке село на белзький судовий округ, в якому люди вирікаються отруї. Третій з ліва в першому ряді – це муж довіря „Народньої Справи" Кость Мигаль.

конституцію, бо вона — на його думку — невідповідно уложена. Дісталося в тій розмові знову неодно соймови й польським партіям, що виступають проти Пілсудского й уряду «санації».

В Кракові були 27. серпня комуністичні демонстрації. Прийшло до сутички з поліцією і з аґентами.

Польські ґазети пишуть, що недавно над польсько-німецькою границею на Поморю появився німецький літак і розсипав на польський бік богато протипольських відозв.

598 запомог по 120 золотих.

на суму 71·760 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 589-ої до 598-ої?

589. Топольницький Валєріян, Тарнава нижна, поч. Соколики пов. Турка н. Стриєм, корова впала 8. серпня 1930.

590. Мацьків Олекса, Стрілиска-пов. Бібрка, корова впала 9. серпня 1930.

591. Соломон Михайло, Вислок доліший, поч. Команча, пов. Сянік, корова впала 21. серпня 1930.

592. Запоточний Василь, Шульганівка, поч. Ягольниця, пов. Чортків, корова впала 12. серпня 1930.

593. Андрейків Матій, Підгородці пов. Сколе, віл впав 22. серпня 1930.

594. Гуль Семко, Гаї, пов. Львів, корова впала 23. серпня 1930.

595. Мечник Теодор, Черниxівці пов. Збараж, корова впала 23. серпня 1930.

596. о. Осмак Роман, Тудорковичі, поч. Угринів, пов. Сокаль, корова впала 23. серпня 1930.

597. Савицький Василь, Вірочко, пов. Перемишль, корова впала 25. серпня 1930.

598. Хрущ Андрій, Хоробрів, пов. Сокаль, корова впала 28. серпня 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог.

—o—

Кому не можемо признати запомоги?

Богдан Михайло, Ходовичі, пов. Стрий, корова впала 27. серпня, а передплату мав заплачену лише до 30. червня 1930., і не відновив, отже в дни випадку не був уже передплатником, — тому запомоги признати не можемо.

ПОДЯКА.

Редакції і Адміністрації «Народної Справи» складаю щиро сердечну подяку за виплачену мені запомогу за упавшу корову, бо ті гроші в тім часі були для мене великою помочию

Зазначую, що тілько одна часопись "Нар. Справа" є своя селянська українська часопись, котра в разі нещастя дає своїм передплатникам поміч, учить, як по новітньому господарити, приносить новинки зі світа, з міст і наших сіл і взиває всіх до єдности.

А той (оден) 1 зол. місячно на передплату можна дуже легким способом стягнути з тих річий, без котрих можемо кождий обійтися, на один день прокурити менше одного папіроса і передплата заплачена.

Михайло Ванчосович

господар і голова Читальні «Просвіти» в Журавці пов. Рава руська.

(Отримав запомогу через мужа довіря Володимира Предка, скарбника Читальні).

—o—

Ци то правда?

(Гуцульським говором)

«Ци то правда, добрі люде, ци мені здаєтси, шо нас усі поштуркуют, кождий з нас сміетси?... Жид смієси, шо дурний «ґой» гроші пропиває, а у хаті жінка з дітми з голоду вмирає. Пан сміеси, шо хлоп дурний, бо письма не знає, ціле житє перед кождим лиш дрожьика*) грає. Наші діти голі, босі, не ходьи до школи. Ци ми, люде, не навчімось порядку ніколи?...

Ци то правда, шо наш Гуцул у верхи мандрує, а на рівнім при дорозі жид коршму мурує?.. Наші дьиді були дуки, гордо собі жили, на горівці та на пиві маєток пропили?... А ми за то так бідуєм, шо дай його кату, — мозолями заробити ни годен на хату.

Ци то правда, шо в нас кождий волоцюга паном, а ти, брате, йик вродився, так і вмреш Іваном?... Кажут люде, шо лиш добре там, де нас не має, бо на кождім роздоріжю нас біда чекає. Кождий из нас лупит шкіру, йик з коня сліпого, тай жьилує, шо лиш одна тай та до нічого!

Ци то правда, шо на своє ми вміем горлати, а шо чуже, то готові зараз перебрати? Йик свій просит тай благає: «схаменітси люде!» то ми тихцем сміємоси «з цего ніц не буде...» Але чужий йик закричит, йик дупне ногою, то ми зараз шьипку в руки! В куті під стіною стінимоси**) тай криємо у собі досаду. А нас ганьбьи, прозивают у діда тай бабу. Кажут, шо ми між собою, йик вовки голодні, — між чужими, йик йигнєта малі-великодні...

Ци то правда, шо казету нема чім платити, бо на тітін та на пиво треба заробити? А на книжку для дитини абиси учила нема відки бо за довжок Сурка си вчепила тай до суду заскаржила — треба віддавати — а дитина з своєв книжков може зачікати...

Ци то правда, шо ми в згоді в Мошком тай Абрамком, тай робимо в них забаву? А чісом над ранком йик побємось таки добре там коло горівки, то робимо мировий суд у Сури жидівки, тай у згоді, йик брат з братом, дес коло коршмини лежимо собі в калюжи до білої днини...

Ци то правда, шо йик прийде до нас «форлядунок», то беремо из собою маленький дарунок (рахву бриндзи, кільо масла) та йдемо шукати письменного, аби умів папір прочітати? Бо ми собі добрі ґазди, в школу ни ходили а лумерів або письма нас діди не вчіли. Жили колис наші діди без письма й науки, то будемо і ми жити — ми і наші внуки.

Оттак кажемо ми завше на кожду принуку, йик нам кажут посилати дітий на науку. Тай через то нам жиєси всім кепско на світі — в чім зимуємо, в тім ходим на весні тай в літі. А тимчьисом жиди дітий в школу посилали тай науку, йик з нас жити, своїм дітем дали.

Ци то правда, шо любимо, аби нас фалити, але не дай того Боже, аби насварити?...

Ци то правда, шо декому потрібна наука, а до неї раз на тиждень палиця —

— Клябука?...

Пояснення: 1) дрожьика грати — дрожати, боятися. 2) стінитиси — сховатися. 3) форлядунок — папір зі суду, взвання до розправи. 4) рахва — дерев'яна судина на масло, бриндзю.

Лист української партії до міністра

Президія партії «Українське-Національно-Демократичне Обєднання» вислала до міністра внутрішних справ лист, в якім звертає йому увагу, як люто й заіло відають польські ґазети на Українців та як безпідставно всі останні підпали й инші події звалюють на українську молодіж, хоча ще не переведено слідства й не виказано виновників.

—о—

НАПАД НА НАРОДНЮ ГОСТИННИЦЮ

В суботу вечером напало 30 незнаних осібняків на український готель у Львові «Народня Гостинниця», вибили кілька шиб і хотіли впасти до середини. Коли портіер заступив їм дорогу, один з них пробив його ножем. Заки надійшла поліція, напасники розбіглися.

—о—

Так як в байці.

Один шведський сільський вчитель під Штокгольмом поправляв раз вечером задачі школярів і через неувагу вилляв цілу фляшку чорнила на своє одиноке убрання. Вчитель дуже зажурився, бо плям не мож було відчистити, а другого убрання він не мав. Його жінка эмилувалася і віддала йому кільканацять корон (усі свої ощадности) — аби собі купив на базарі яке старе убрання. Вчитель пішов і купив, а прийшовши до дому примірював перед зеркалом, чи добре на ньому лежить; по хвилі зауважив, що на однім плечі щось нерівно, якийсь підгорбок. Він почав це вигладжувати, але там було щось тверде, тому то він підпоров підшевку, щоби подивитися що то там таке. Нараз наш бідний вчитель аж остовпів: він випоров з блюзи торбинку із цупко зложеними банкнотами на суму 12 тисяч корон. По короткій надумі рішився чесний вчитель віддати ті гроші купцеви, від котрого купив ту блюзу. Справа припадково дійшла й до відома поліції, а ця викрила, що то один богач перед смертю навмисне вшив у стару блюзу ті гроші, аби зробити втіху якомусь бідоласі, що ту блюзу купить. Тому то усі гроші віддано вчителеви; тепер він з бідолахи став доволі заможним чоловіком. (1 шведська корона — понад 2 золоті).

—о—

Підвишка цла на привожені пшеницю, муку і крупи

Роспорядженням міністерства скарбу і промислу підвищено цло на: пшеницю з 11 зол. на сотн. на — 17.50 зол. На муку пшеничну з 19.50 на 25.50 зол. На крупи ріжні з 18 зол. на 24 зол.

—о—

Що є в Календарі „Золотий Колос“ на 1931 рік.

Спис головних уступів:

Привіт «Золотому Колосови» (Кум Василь зі Сприні)

Календар витається з гостинним господарем.

Календарські записки.

Чотири останні місяці з 1930 року.

Яка буде погода в 1931 році.

12 місяців 1931 року з народними звичаями і повірями, з погодою, з господарськими порадами, з історичними спогадами і з приповідками на кождий місяць.

Про старий і новий стиль в календарі.

Міри, ваги і всякі господарські відомости й обчислення.

З Новим Роком! (Вірш Юри Шкрумеляка)

Мати і чотири сини. Оповідання.

Як жили наші прадіди а як будуть жити наші правнуки.

Мудрий пастушок. Оповідання.

Про українські племена.

Повій вітре... Вірш А. Л. Палятинського.

Що повинна знати кожда жінка.

Не знали, що відповісти. Оповідання.

Що повинен знати кождий муж.

Про українських князів.

Верховино, світку ти наш... Воєнне оповід. Ю. Шкрумеляка.

Ми ще живі. Вірш Ол. Бабія.

Як учитись малим і великим.

Казка про чарівну Сопілку. Воєнне оповідання М. М. Мельника.

Як наступали. Вірш М. М. Мельника.

Які є мови на світі.

Які сокири страшні. Оповідання.

Мудрий суддя. Оповідання з козацьких часів.

Права української мови під Польщею.

Що повинна знати кожда мати.

Як друкувався цей календар.

Як Швайцарці здобули собі свободу. Оповідання.

14 заповідий для свідомого Українця.

Геройська душа. Воєнне опов. О. Далекого.

Смерть товариша. Вірш М. М. Мельника

Святочна промова на концерті в честь Тараса Шевченка.

Ой, Дніпре мій, Дніпре... Вірш Т. Шевченка.

Що може поет. Оповідання Ю. К-

Про землю, місяць, сонце і планети

Як закладати Читальню і всякі Товариства. І. В.

Що повинен знати кождий хлопець

Держави Европи (з мапою)

Держави инших частин світа.

Чотири найбільші держави світа.

Як заложити приватну крамницю. І. В.

Як старатися про дозвіл на представлення, концерт, фестин і инше. І. В.

Адреси важнійших установ і Товариств у Львові.

Час утікає і не вертає (про годинники)

Годинник мого прадіда. Оповідання О. Далекого.

Промови при заснованню читальні.

Промова на Святі «Просвіти».

Найдовші ріки на світі.

Промова при основанню Кооперативи.

Кооперативний гимн (з нотами)

Ніби байка (Гуцульським говором — вірш І. Клябуки.

Про ремесла й фахи. І. В.

Податки (ґрунтові, промислові, від нерухомостей і инші)

Які податки платить кооператива.

Військовий податок.

Сотник Охота. Воєнне оповідання А. Сталеного.

Як старатися про відрочення військової служби. Пос В. Целевич.

Що повинна знати кожда дівчина.

Казка про Чугайстира, що злих людий карав а добрим у пригоді ставав. Вірш Ю. Шкрумеляка.

Федько й Павло в неділю і в понеділок. Вірш.

Чи варто їхати за море.

Хто може їхати до Америки й до инших країв: (до Зед. Держав півн. Америки, до Канади, Бразилії і Арґентини)

Хто може їхати на сезонові роботи до Франції і Німеччини.

Адреси заграничних консулятів у Варшаві і Львові.

Раб — і Свідомий — Вірш.

Хто скільки дороги робить за секунду.

Господарська частина:

Робочі коні.

Молочні корови.

Як господарити на трьох морґах.

На яких ґрунтах що сіяти.

Чи варто пересаджувати збіжа.

Найкраще насіння бережіть на розплід.

Скільки і як треба висівати зерна на морг.

Про дорогі промислові рослини:

1. Соя. 2. Ганиж. 3. Гирчиця. 4. Клин. 5. Ріпак. 6. Мак. 7. Соняшник.

Про живокіст або правокіст.

Про обірник і гноївку.

Про штучні погної.

Що то є зелене угноєння.

Як упорядкувати громадські пасовиська.

Звіддки взялися скарби в землі (про дорогі металі, залізо, нафту, сіль і инше).

Скарби рідної землі. Вірш Юри Шкрумеляка.

Мудрі думки.

Про пчолу і пасічництво.

Який вулий найліпший.

Що сіяти пасічникови.

Коли пасіка дасть великі зиски.

Про городництво.

Рай коло хати.

Як заложити город і як господарити в нім.

Як заложити взірцевий сад.

Як щепити дерева.

Про сушення овочів.

Про лічничі зела.

Ой, калино — Вірш Дм. Гавриша.

Найвищі будови на світі.

Найвищі верхи гір на світі.

Як робити мармоляду.

Про инші овочеві продукти.

Через малу комаху банкротують банки.

Про господарських шкідників (як з ними боротися): гесенська муха, швецька муха, зелена мушка, як байцувати зерно, иржа на хлібах, літний хрущик, капустяна кила, рак на бараболі, мучна роса на аґресті, Головня на кукурузі, Дротяник, муха буракова, мшиці).

Як нищити буряни.

Виполюймо бурянища (Іван Сорокатий).

Сівозміни або як чергувати рослини по собі.

Приятелі хлібороба (деякі птахи, комахи і инші).

На ярмарку. Вірш кума Василя зі Сприні.

Що то є щіплення проти хоріб.

Красуля. Оповідання А. К—а.

Про годівлю свиний.

Про годівлю кіз.

Про годівлю овець.

Мені тринайцятий минало. Вірш Т. Шевченка.

Про крілики і про виправу скірок.

Про курц і гуси.

Чого худоба хоче. Вірш Івана Сорокатого.

За які пошести у худобини виплачує уряд відшкодовання

Про важнійші пошести між худобиною (Прищиця, Мотилиця, Шелесниця, Книгосуш, Золзи, Носатина, Пархи, Червінка у безрог, Решетина, Скаженина, Холєра дробу).

Ріжні ветеринарні поради. (Кінець господарської частини).

Лікарські поради в ріжних людських недомаганнях і випадках

12 порад для здоровля.

Що і як варити (в звичайні і в пісні тижні — порядок обідів і вечер та про ріжні страви й печива і як спечи добрий хліб).

Що їсти і пити. Вірш Івана Сорокатого.

Практичні домашні поради (27 порад)

Як обчисляти кубік дерева.

Що чувати в світовій політиці за 1930 р.

Загадки (10 загадок)

Коляда його навернула. Оповідання А. Курдидика.

Слово Української Дитини. (Декламація) Вірш Ю. Шкрумеляка.

Ще не вмерла Україна (Гимн.)

Крім цего богато жартів і всякої всячини.

200 сторін!

В ж е за тиждень починаємо розсилати цей Календар нашим мужам довіря до розпродажі

Ціна 2 золоті!

ЩО ЧУВАТИ В НАШІМ СЕЛІ.

Дехто з дописувачів дивується, що дописи містимо сильно скорочені й у дечім змінені. Скорочувати мусимо з огляду на брак місця а деякі речення з дописів мусимо вичеркати або зміняти, щоби ґазета не була сконфіскована.

При цім пригадуємо щераз, що допись треба писати коротко, читко (виразно) і на одній сторінці, щоби її не треба поправляти. Таку допись зараз даємо до ґазети.

Невиразні, задовгі або непідписані дописи будемо відразу кидати до коша і вже не будемо повідомляти дописувача. Чия допись не появиться в ґазеті найдалі за яких два місяці, нехай знає, що вона була невідповідно написана, — і нехай пише другу, як належить.

— Добрі діти вінець. Школярі з Переволочної, пов. Золочів, відіграли недавно в місцевій читальні штуку «Весела сопілка», а також виступали з прегарним хоровим співом на святі «Просвіти» в свойому селі і на святі в честь митрополита Андрея. Усі ці виступи були завдяки невсипущій праці місцевих учителів, панства Кудричів, дуже удатні і викликали загальне одушевлення. Крім цього відбули ці школярі під опікою своїх дбайливих вчителів прогульку до Олеська. У виступах заслужили на особливу похвалу слідуючі школярки: Стефанія Якимчук, Стефанія Березяк, Марія Мисак, Катерина Андрусяк, Катерина Ковалишин, Катерина Лагола. За щиросердечну опіку і навчання дітий складають їх родичі згаданим вище учителям щиру подяку і побажання, щоби вони ще довго могли так працювати для добра рідної дітвори і народу, та втішатися гарними плодами із свого золотого посіву.

Просвітіться! Село Боратин пов Дубно спить твердим сном. Молодіж гуртується у жидів котрих в селі маємо аж три. Цілі ночі грають у них в карти, та продають навіть шапки, а жид збирає всі гроші за «стук». Піятика розповсюджується щораз гірше. В неділю по селі дикі співи, та крики. Піятика змушує до крадіжи котрої жертвою падають навіть батьки, бо син не маючи випити та защо заграти «двайцять одно» обиджує навіть батька, лапаючи з комори «сови». Сором хлопці! Чи то гарно, що ви таке затіваєте? Схаменіться! Ґуртуйтеся! В єдности сила. Не ходіть як блудні вівці. Киньте піятику та карти. Заложіть кооперативу, Просвіту та гарний хор. Випишіть кілька ґазет (от прим. «Народню Справу» «Новий Час»). Сходьтеся вечером до хати та читайте ґазети, замість сидіти під жидовою хатою та реготати. Не оставайтесь по заді кращих сусідніх сіл а беріть з них приклад.

Приятель

Зле в Ришковій Волі. Ришкова Воля пов. Ярослав, колись одно з перших сіл Ярославщини, а нині воно майже останнє. Дійшло до того, що в селі в якому лишень 6 родин поляків заложено під патронатом молочарню, і на сором наш гріш іде в чужі руки. Під опіку село взяли ті яким залежить щоб його використати для своїх цілей. Починаючи від виховання молодого покоління ідуть на нас. Дивно, що на 8 дітей польських при вношенню деклярацій за укр. мовою навчання, знайдеться завсігди 30 дітей за польською мовою навчання і стала утраквізація. 1929 р. внесли за рідною мовою в останнє на 178 дітей декл. за Українською мовою навчання то за польською знайшлось 24 деклярацій, навіть і служба фільварчна внесла за рідною мовою, хоч за то «пан жондца» повикидав зі служби, позбавив їх бідаків куска хліба. За попередника учителя п. Похмурського кількох селянських синів скінчили середну школу і нині на університетах, та що зтого, нині як приїдуть на вакації, то навіть не ласкаві заглянути до Читальні чи кооперативи; але завдяки кількох свідомих громадян праця відживає, з молочарні патронатської відірвались та дають молоко до своєї (Маслосоюз) в Ляшках, потягнувши за собою Устулю і Сурмачівку. Вірних патронатови позістало ще 11 хрунів, котрі не гідні того, щоби їх поіменно опубликувати. Все булоб яко тако, якби не вкоренилось то прокляте хрунство. Хрунівством зарази-

лись навіть ті котрі були колись перші члени Українських установ. Навіть ті, що є зверхністю громаддською нині для села чужі, відцурались всего, що Українське. Навіть бувші провідники не заглядають до Укр. установ. За урядовців напишемо другим разом.

В селі нема своєї інтеліґенції, старші так збайдужиіли до всего, що аж сором, бо привикли дивитись на зверхників, за то молодь на щастя гуртується до Т-ва «Луг», в гуртку аматорськім, та при хорі, котрий бере участь в повіті при всяких святах світських і церковних. Хор цей оден з найкращих хорів селянських Ярославщини.

Час Вам вже опамятатись, вернути на добру дорогу та не бути посміховищем для других сіл.

Головно не даватись використовувати матеріяльно. **Свій.**

—o—

Корчин шлях. Десь по других селах люде працюють, читають, освідомлюються, а в нашому якби замерло. Глухо і пусто. Ні Читальні — ні кооперативи. Одним словом: рай для Іцка і Мошка. В сусідній громаді Корчині руст. старші в кооперативі або в читальні, молодь в «Соколі». Йде праці, молодь не пустує, не марнує молоді літа. Вправді й в нас хотіли заложити Читальню, чи пізніще «Сокіл». Та це не подобається ніяк нашому війтови, чи так префектові С. Корч. Він волів Срулька та Іцка. Хотіли з Корчина руст. дати в нас філію кооперативи. Та де там! Війт боїться піти проти Іцка. Не дав громадського льокалю. А люде сходяться далі до Мошка та Іцка та ведуть «вищу політику». Отам їх читальня! Вижене нераз Іцко — знову пізніще лізуть. Добрі люде — де Ваш розум і стид?! Чи ви мусите бути все на заді?

Свій.

—o—

Переписка Редакції

А. С. Мок. Запит: Я убезпечував в в П. З. У. В. через три роки увесь свій рухомий інвентар і худобу. За той час я заплатив 128 вол. асекурації, а ось сего року П. З. У. В. відмовилося убезпечувати на далі мої рухомости. Чи є на це який спосіб?

Відповідь. Ваша грозота смішна й незрозуміла. Нема потреби аж силувати якесь польське товариство, аби воно з Вас користало. Убезпечте собі в „Дністрі" — там і ліпше і кориснiще і свої люди. Щож до П.З.У В., то якщо в Вашому цілому повіті введено на основі згоди більшости громад, примусову асекурацію усіх движимостей (рухомостей), то можете П. З. У. В. присилувати хочби й судово аби Вас і дальше убезпечувала; але як такого примусу не було в цілім повіті, то нічо їм не вдієте. — Впрочім як кажемо, не треба було й зачинати з ними.

Дописувач з Єзуполя. Про того поліцая напишіть не віршом але звичайно, подайте докладно усі ті надужиття, і тоді ми помістимо.

Дописувач з Убині. Допису про вчинки Вашого священника не поміщуємо, бо такий допис має бути підписаний мужем довіря «Нар. Справи» і двома свідками. Впрочім на такі поступки треба скаржитися в вищій духовній владі, бо ми ту й так нічо не поможемо. Потіштеся, що таких священників є дуже мало.

Заміська Воля. Допись не підписана, не піде.

Допись з Вескодавів на Рівенщині писана невиразно, не піде.

Допись з Виспи не підписана, не піде.

ГОЛОД В АМЕРИЦІ І АВҐЛІЇ

Сильна спека в Америці спалила багато збіжжа і паші. Міністерство рільництва позичило фармерам 97 міліонів долярів на закуп паші для худоби. Хліб теж весь вигорів бо за 3 місяці спеки щойно 7. серпня впав перший маленький дощ. Анґлійські ґазети бють на трівогу, що буде голод бо цілий місяць липень ішли дощі і знищили врожаї.

—o—

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

З Лист з Волині.

Одна добра корова ліпша, як два пусті хвости.

Мені, як голові філії «Сільського Господаря» в Луцьку, часто приходиться їздити на села й балакати з селянами про господарські справи.

І цікаві ж бувають розмови: від одних сльози стають в очах, а від других за боки хапаєшся.

Сижу якось у хаті одного, досить темного старого селянина та оповідаю йому про те, як ведуть господарку чехи, німці, данці й інші народи.

Дядько смалить цигарку, аж никне в димі, а жінка все підтакує мені головою.

— От, — думаю, — нарешті — то люде візьмуться за культурну господарку!

Радість аж лоскоче серце.

— То щож, — питаюся, — зрозуміли?

— Та чому ні, — пакнув цигаркою.

— Значить, пристанете в члени до товариства «Сільський Господар» і будете робити так, як порадить агроном? Заведете добрий садок, городик, пасіку? Набудете спільно для кружка сонду, трієр, сівалку? Приступите до кооперативи «Український Господар» в Луцьку, щоб мати свій склад машин і знаряддя, свою фабричку для переробки овочів на мармоляду, свою олійню й макух для корови, свої млини й шпіхліри й т. д.? Зараз усе це почнете робити?

Дядько знову пакнув, напустив у кімнату цілу хмару диму, сплюнув на долівку та й каже:

— Всі ви так говорите! Нібито ми вже не вміємо господарювати, — їдко всміхнувся, — дайте мені землі, то я вам покажу, як то господарюють! Кожний нам таке говорить, бо треба йому говорити...

І махнув рукою.

Більшого удару в життю я не памятаю. Спустив я голову й думав про те прокляття, що тяжить над нашим селянством. А дядько говорив далі:

— Всі до нас лізуть. Закладай кооперативи, записуйся до «Просвіти», до «Сільського Господаря», а тепер ще до «Українського Господаря». Деж тут витримаєш! Колиб хоча з цього була якась користь. А то просто соромно людям у вічі дивитися. Мордко сміється, економ із двора сміється, вчитель теж. «Все це, — кажуть, — нічого неварте, політику вони роблять, ось і все!»

Повагою для нього є Мордко, що ссе з нього останні соки; економ, що має з нього білого раба для роботи; вчитель-чужинець, що боїться, як чорт хреста, української культури. І він їх слухає. А своїх людей, що йдуть до нього, щоб вирвати його з недолі й злиднів?... О, ті свої, тих слухати не треба! Бож відомо, свої!...

Відвернувся я від дядька й запитався його жінки:

— Скільки ваша корова дає молока денно?

— Мало, всього три літри.

— А що треба робити, щоб було шість, або вісім літрів?

— Що? Треба дві корови тримати...

Мої гіркі почуття враз розвіялися. Я схопився за боки й почав сміятися.

— Ось бачите, — кажу, — яку дурницю ви сказали! Замість одної доброї корови хочете тримати два негідні хвости? Скажіть, чи одна розумна голова не кращеб вела господарку, ніж дурні дві? І коли ви на чотирьох морґах не вмієте господарювати, то деж би ви набрали розуму для восьми? З землею вашою булоб те саме, що й з коровою: замість морґа добре обробленого поля, малиб ви два негодящих. Не два погані хвости вам потрібні, а в два рази більше знання, науки, доброї поради, орґанізації.

Алеж це говорив не Мордко й не економ, а свій!...

В нехоті до своїх та в нехоті до науки, до знання, до поступу й орґанізації все лихо нашого селянина. Він ще не зрозумів, що при добрій розумній господарці один морґ дасть стільки, що в нерозумного й чотири не дадуть, — одна корова дасть стільки, що в нерозумного й дві не дадуть! Але до цего треба знання, треба науки з добрих книжок і часописів та з господарських товариств.

В. Островський
в Луцьку.

—o—

Господарські пригадки на вересень

В обійстю. Молотити, віяти, очищати і сортувати збіжжа. Замовити штучні погної на луки.

На полі. Кінчати оранку на зяблю. Сіяти озимину. Копати ранню бараболю. Вивозити на поле гній. Заквашувати зелену пашу: кукурудзу «кінський зуб», бурачане листя, конюшину стернискову, отаву, губити мишей.

Поволи призвичаювати худобу до зимової годівлі. Це треба робити постепенно, щоби худоба не заслабла. Вівці і свині посортувати і поставити на годівлю чи продаж.

На сіножати і пасовиську кінчити збирати отаву. Луку зборонувати та висіяти томасину і каініт, де треба.

В садку збирати овочі, сортувати їх на їжу, на продаж, на схованку. Приготовити пивницю на складання овочів на зиму. У полуниць пообрізувати вуса. Копати ями під нові посадки. Угноїти дерева і кущі. Обтинати сухе галузя.

В городі. Збирати решту городини, посортувати її. Висіяти шпінат. Приправити пивницю. Вивозити гній і заорати на зиму.

На пасіці. Докінчувати підгодовувати пчіл. Утеплити вулики. Викурити стебник. Почистити знаряддя. Варити питний мід.

В курнику. Кури піряться і їм треба збільшити їжу. На вечер давати кукурузи, яка гріє. Гуси і качки — пасти на стерні, де вони ще є. Ставити гуси на відгодівлю на мясо.

В хаті. Продовжувати варити повила, мармоляду. Приготовляти сушиню з сливок і яблук. Маринувати гриби, рижики, помідори, цибулю, дрібні огірки. Шаткувати капусту. Приготовити знаряддя до пряжі.

Як варити повила (повидло) зі слив і яблук.

Щоб не марнувати позісталі дома овочі, які ані на схованку ані на продаж не годяться, кожда господиня може їх з користю для себе зужити. Зваріть з них повила. Найкраще повило буде з мішанини сливок і яблук.

Зберіть стиглі сливи, обмийте їх, поріжте на двоє, викиньте кісточки. Яблука обберіть від осередків, можна і від шкіри. Цю мішанину дайте до кітла і покладіть на легкий вогонь. Щоб повило не пригоріло, його треба раз-у-раз мішати. Коли увариться, виливаємо його до деревляної посудини (цебрики), а коли повило остигне, перетираємо його на ситі, щоб вичистити від шкірочок та осередків і зернят, коли ми кидали яблука цілі. Так перетерте і вичищене повило знову даємо до кітла і доваруємо. В цей час треба його весь час мішати, щоб не пригоріло. Для смаку до повила додаємо на 10 літрів повила пів фунта меду. Рівнож можна дати запашного коріння, як імбір, цинамон, гвоздики, або цитринова шкірка.

Вариться повило доти, доки воно не згусне так, що липне на копистку. По звареню остудується, дається до слоїв, щільно завязується і переховується в сухому продувному місці.

Повило варять в мідньому кітлі-казані. Посуда з інших металів — псує смак повила.

—o—

Як квасити капусту.

Щоб капуста добре наквасилась і була смачна мусимо передусім приправити для неї посуду. Доброю посудою на квашення капусти буде бочка стара вимочена, дубова або соснова. Бочки від оселедців треба заздалегідь вимочити. Нала бочка мусить вимочитися майже місяць. Що тижня воду треба зміняти. По вимоченню бочок добре булоб виставити їх ще на тиждень на сонце. Потім вимити бочку содовим рощином (на 1 літр води 20 грам. соди). Крім цього ще й випарити окропом або парою. Це вже робиться перед самим накладанням капусти.

Капусту на квашення січуть або шаткують.

Січену капусту приготовляють так: Головки капусти оглядають, зелені, підгнилі, попсуті окремі листки відривають, потріскані головки теж відкладають на бік. Малі і мягкі голівки теж до сичення не надаються.

Пересортувавши так капусту — миють її у воді від пороху та бруду і січуть сікачем. Перед січенням головки розрізують на половину, качана вирізують. Січуть дрібно і рівномірно.

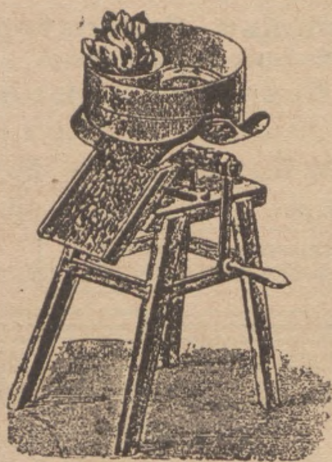
Посічену капусту солять. На 1 кгр. капусти 15-20 грам соли. Сіль з капустою добре перемішують і складають до приготовленої діжки.

Щоб капуста мала гарний запах і приємний смак, до неї додають ріжних смакових пахощів, як насіння кміну, кропу, ганижу, різану цибулю, яблока, чосник, моркву, то

що. Часто до січеної капусти кладуть цілі головки капусти (на голубці), огірки, кавуни.

Укладати капусту до діжки треба тісно, верству за верствою, щоб зверха вона пустила сік.

Поверх капусти кладуть чистий кружок, а на нього камінь. Капусту лишають на 2-3 дні в хаті (в теплі), щоб вона почала киснути. На третий або четвертий день капусту в бочці проколюють зверху до дна чистим острим патиком в кількох місцях. Це проколювання роблять через 8 до 10 днів що дня, щоб випустити з неї поганий дух, що підчас квашення повстає.

Машинка до шаткования капусти

Коли це скінчено, капусту счищають, накривають чистим полотном, наверха полотна кладуть кружок і камінь та заносять до зимного місця (до пивниці). Догляд за капустою в зимі є простий. Що тижня збирати цвіль та мити кружок.

Так заквашена і удержувана капуста стоятиме аж до весни і не стратить смаку, запаху і кольору.

Звичайно, господині замість сікача вживають **шатківниці** — це є прилад, яким капусту ріжеться рівномірно, тоненько і скоро і тоді капуста буде ліпша. На образку бачимо одну таку шатківницю, де капусту шаткують при помочі корби. Ця машинова шатківниця найліпша, бо добре шаткує і так не мучить при роботі.

Коли ліпше пересаджувати деревця.

На сторінках нашого часопису ми нераз писали, що наш ґрунт і підсоння дуже надаються для плекання садовини. Зауважим також, що на жаль всі кращі овочі до нас на торг приходять з заграниці або з західної Польщі, де є нужденні піски. Це тому, що у нас в садовині господарі не кохаються, а ще більше не розуміють користи від садівництва та як той сад прибутково плекати. В цьому лежить наша найбільша біда. Ми хочемо, щоби наші господарі не марнували ані одної осени, щоб не посадити бодай пару деревець. Осінь — це час замовляти овочеві деревця. А замовити їх можна у своїх фірм або в Господарській школі в Милованню п. Стриганці або у п. Терпеляка в Галичі, або через «Спілку Аґрономів» у Львові.

Тепер ходить про те, коли ліпше садити дерева, чи на весні, чи в осені. На це питання відповісти зразу не можна через те, що це залежить від ґрунту, підсоння, сорту деревини, тощо. Однак більша частина садівників-практиків радять ліпше весінну пересадку, ніж осінну. Це відноситься до всіх ніжних сортів дерев, решту можна садити і в осени. Щоб оминути цю небезпеку осінньої посадки, радимо виписані щепи задолувати, тобто закопати їх в рови похило, накласти на деревця землі, а зверха соломи або гною, а на весні їх висадити до ям, які треба викопати з осени, щоби та земля в ямах промерзла й провітрилася. Можна садити і в свіжовикопаних ямах, але це трохи гірше.

На що треба звертати увагу при підготовці пчіл до зимівлі.

При перегляді пчіл по укінченню медозбору перше всього 1) провіряємо присутність матки. Де її нема, то даємо запасову або пень злучуємо до иншого слабого. 2) Стару чорну вощину з гнізда даємо на краї, а до середини кладемо свіжі пчільні, щоб старі, при остаточній ревізії, забрати, а на весні на молодих рямках пчоли добре розвивались. 3) Викидаємо всі недокінчені рямки на край гнізда за заставну дощину. Коли в них є мід, то його можна або пошкрабати і дати пчолам, щоб вибрали, або сховати на весну. 4) Трутові рямки з медом дайте на край гнізда. Порожні вийміть і заховайте до медозбору. 5) Слабі рої і родини підготовуйте весь час так, щоб вони до зими покріпшали. 6) Коли маєте нові вулики, то пересадіть старих пчіл зі старих діравих до цих добрих на зиму. 7) Поправте дашки коли перетікають. 8) Бережіть пчіл від нападки. 9) Направте і вичистіть стебник. 10) Плетіть мати до утеплення вуликів.

—o—

На зиму пень мусить мати молоду пчолу.

З пасічницької практики відомо, що стара пчола, яка вийшла в червні—липні, ба навіть в серпні — на зиму негодиться, хоч би вона пішла ціла і здорова. Це є зрозуміло. Стара пчола як раз на весні мусить бути енерґійною, збирати пилок, годувати черву, матку, а цього вона не потрафить. Гірше того, стара пчола часто не дочекає весняних квітів; вона зі старости ще в зимі осипеться. На це явище у нас пасічники рідко коли звертають увагу. Пчоли самі це сяк так реґулюють, але тому часто в зимі пні слабнуть, а на дні вулика є осип.

Лише молода пчола вдержить в пневи силу і на весні зуміє пня вести до розвою. Тому розумна пасічницька господарка вимагає, щоби пчолам в осені помогти в розвою молодої пчоли. Щоб цього досягти, пасічник мусить пчіл ріденькою ситою підгодовувати. Це відпадає в місцевостях, де є осінні малі пожитки. (Вересіль, ріпиця, пізня гречка, отава з конюшини тощо). Але в більшости цих пожитків нема, тому пчіл підгодовують ситою. Не забуваймо, що викормлена сита в пневі ніколи не пропаде. На весні будете мати спокій, а пізніше і добрий медозбір. Особливо радимо це робити тим, що мають на пасіці слабі пні та тим, у кого є ранні пожитки.

Про иньші праці в пасіці під осінь докладно пише часопис «Український Пасічник».

—o—

Що по чому?

Львів, дня 1/IX 1930

Обороти на біржі збіжовій слабі при низьких цінах. Таніє гречка і ячмінь. На загал ціни знижкують.

ЗБІЖЖА

Ціни за 100 кґ. на стації залад. Підволочиська. Пшениця двірська (торічна) 28·25—28·75 зол., селянська 25·75—26·25 зол. Жито двірське 17—17·50 зол., селянське 16—16·50 зол. Ячмінь 17.50—20·50 зол., овес 16—16·50 зол., кукурудза 28—29 зол., горох пів Вікторія 29—31 зол., горох звичайний 21—22 зол., бобик 22·50—23·50 зол., гречка 26·—27 зол., ріпак оз. 45—47 зол., лен 58·50—59·50 зол., конюшина червона 195—215 зол., мак 98—102 золотих.

Тіж ціни у Львові (ваґон) о 2 зол. дорощі.

НАБІЛ

Маслосоюз платив в дні 1. IX. кооперативам: За масло експорті 1 кґ. — 4·30 зол, десерове — 4·20 зол. літра молока — 25 сот. літра сметани 1·30 зол. копа яєць 6.60 зол.

ПАША (Львів)

Сіно солодке прасоване 8—11 солома прасована 4·50—5 зол., ґрис житний 10·25—10·75 ґрис пшеничний 12·75—13·25 макухи льняні 31—32

МУКА І КРУПИ

Мука житна на хліб 34—35, мука пшенична 65% 55—56, крупи ячмінні 37—38 зол. пенцак 36—37. крупи гречані 55·—57· золотих.

МІД

Кооператива Рій у Львові, вул. Бляхарська 20. платить за:

1 кґ. гречаного меду	2—2·40	зол.
1 „ липового і акац.	3	„
1 „ гірського цвітов.	3—3·50	„

ЗЕЛЕНИНА

100 головок капусти	10—15	зол.
100 огірків	4—5	„
1 кґ. помідорів	40—50	ґр.

ГРОШІ

Доляр америк.	8·89—8·90	зол.
Штерлінґ анґлійський	43·40	„
100 франків франц.	35·05	„
100 „ швайц.	173·30	„
100 марок німецьких	212·85	„
100 корон чеських	26·44	„
100 шілінґів австр.	125·94	„
100 лей румунських	156·28	„

ХУДОБА

(у Львові на торговиці)

Корови ріжної сорти	0·90—1·25	зл.
Воли товсті	1·00—1·20	„
Ялівки	1·20—1·35	„
Телята	0.75—1·90	„

Ціни за 1 кґ. живої ваги.

СВИНІ

Експортова різня Рукера у Львові платить: за мясні вагою 80—100 кґ.

Бекон	1·65—1·75	зл.
Товсті	1·60 1·80	
Гірші свині (70—100 кґ.)	1·40—1·45	„

Гр. Стасюк з Хороброва пов. Сокаль

ЖУРА — ДУМА

Ще богато в нас є темних,
Нема й половини
Хочби трохи просвічених
Синів України.
А як зійдуться коли де
До читальні в вечір,
Зараз до незгоди прийде,
Бо в кождого плечі.
Треба кажуть нам читальню
Нову будувати,
На те треба всім загально
Гроший наскладати.
Оден скаже: «По закону
Дам корець пшениці, —
Давбим більше, та бетони
Згодив до керниці...»
Другий зараз підхоплює;
«Можеш дати більше,
Порівняти твоє й моє
То тілько-но смійся...»
І такі то, що раз інші,
Колотнечі вводять,
Посваряться всі смілійші
Тай з нічим виходять.
Бо, на щож — каже — читальня
Не треба «Просвіти» —
Батько робив без навчаня
Тай син буде вміти!
А не дивиться, що батько
Мав морґів пятнайцять,
А він уже ділить дітям
По сяжнів дванайцять!

ТРИ ПСИ

(**Поговірка**)

Зійшлося раз трьох на розмову. Немаючи про що говорити, стали вихвалювати своїх псів:

Перший каже: — «Я мав такого розумного пса, що пильнував не лиш хати, але і поля. Раз пішов якийсь злодій на моє поле красти снопи. Мій пес завважив се, доти за ним ходив доки не пірвав одіння на нім і приніс до мене.

Другий каже: — «Мій пес був мудрійший від твого. Я мав такого пса, що служив мені за пастуха. Сам виганяв вівці в поля, і пильнував цілий день, а вечером сам заганяв до стайні. А в ночи спав з ними, пильнуючи їх від злодія. Раз продав я пару овець на третє село. Коли купець хотів їх забрати, то пес сильно протестував, так що я мусів пса замкнути на кілька годин. Коли я його випустив, побіг він сейчас до стайні, а завваживши брак двох овець, побіг їх шукати. Вернув аж за два дни, але з вівцями.

Третий каже: — «А мій пес був таки наймудрійший. Я йому давав кождого рана 10 грошів завинені в папері, щоби купив собі в різника охлап на снідання. Так я його навчив і се повторяв довший час. Аж одного разу здибав мене різник і питаю, чому я не посилаю пса до него по мясо. Я кажу, що посилаю. Він каже, що пес не приходить. Тоді почав я пса слідити, що він в грішми робить. І вислідив, що пес носив гроші в сад і запорпував під плотом в землю. Як пес віддалився, я пішов і провірив те місце, було 40 грошів. Слідуючого рана, коли пес дістав знов 10 грошів, пішов, забрав і тамті 40 грошів і десь побіг. Я пішов за ним, куда він піде. А він пішов до різника і купив собі за пів золотого ковбаси!»

Подав *М. Я.*

Як то було в Шилах.

В українських часописах була новинка про пожежу фільварку З. Тичковської в Шилах 8. серпня. Польських газет у нас **не читають, то й не знаємо, як широко описують** вони цей пожар. Однак з тих скупеньких відомостей з наших газет бачимо, що треба доповнити ось що: Хто підпалив фільварок і чи дійсно був підпал, ніхто не знає. Попереднього дня молотив Тичковський машиною, **огонь міг повстати з пановки, з папіроса, бо власне почався з кирату і стодоли.** Іван Гечота, Теодор Гечота, Микола Сиримула і інші бачили початок огню. Потім зайнялись стирти (жито і пшениця до 200 кіп), а ще пізнійше зайнялась хата, бо пошита була соломою. Жадні шопи і стайні не згоріли, бо криті бляхою, а шилівська сикавка **(Луг більш як рік розвязаний) і лисичинський Луг з сикавкою так енергічно працювали, що стайні і шопи цілком не ушкоджені.** Ходять чутки, немовби з села ніхто не ратував, лиш самі свої. Найлучшим доказом, як ратували селяне (самі українці) 50 моргового дідича є те, що з хати повиносили все до найменшого **клаптика, навіть двері і вікна, навіть кітли зі шміром. Ратували селяне панське** добро, як своє, ризикували життям, не слухали навіть гірких лайок на їх адресу! **Був з сусідного села Лисичинець дідич** Конопацький зі своєю сикавкою, але нікто її в Шилах не бачив. Кажуть, що таки **в** Лисичинцях завернув сикавку, бо була вінсована. Хто і коли ушкодив її ніхто не знає. Може то додано так для більшого ефекту. Поліція цілий час виганяла з села фіри по воду, але чомусь тільки найближчих сусідів, хоч на їх будинки несло огонь і вони мусіли себе ратувати. У війта Павла Синишина зайнявся на подвірі снопок, Павло ходив по подвірю з водою і все кропив, але поліція вигнала і його до фільварку!

Зате жадна газета, а навіть і в Збаражі ті, що ще того самого дня повинні були це знати, а то аж по 6 днях нічого не знають, що 11. серпня о годині 6.30 почала горіти стодола Олекси Парохняка, мужа довіря «Нар. Справи». **Будинки і поле Порохняка межують з фільварком, а стодола віддалена від панських барабоьль тільки на 1 метер.** Згоріла стодола зі всім новим житом, пшеницею і ячменем. Хлів і хату вратовано, бо вітер дув з противної сторони, а хата крита бляхою. Тут і поліція нікого не виганяла до огню, а як дехто з ратуючих твердив, що то підпал, Парохняк не курить, а машиною молотив в суботу, то з пановки (як говорила поліція) не моглоб теж зайнятись, бо 2 доби огонь не таївбись в стодолі, поліція зараз тих записувала.

З наказу поліції і війта село робило коло спалених будинків **в фільварку варту** від 8. до 14. серпня, нічну по 4, в день по 2 вартівників. **Того ранку, перед тим як згоріла Парохнякова стодола, нічну варту відправив сам Тичковський, не чекаючи на ранну зміну.** Десь коло 6-ої прийшов 1 вартівник, не бачив нічого, хоть переходив яких 2—3 метри від стодоли. Пізнійше троха йде другий Іван Ковбаса. Зближаючись до Порохнякової стодоли, **побачив напротив себе Рузьку, панську кухарку.** — «Де йдете, на варту? Та варта вже є». — Ковбаса глянув на стодолу, з рога горить: — «Ти Рузька, що то Олексова стодола горить?» — **Вона збіліла страшно й каже: — «Таж горить!»** — «Біжи хутко до хати, виклич Олексу!» — каже Ковбаса. — **«Я не маю часу!»** — каже Рузька і побігла до другого сусіда.

По пожарі питає О. Порохняк коменданта поліції Іваненка: «Чи ви, пане, списали протокол з Рузькою?» — Не бійтесь, підете і ви і Рузька до суду!» — була іронічна відповідь коменданта. Рузька ходить собі на волі, чи переслухував її хто? Не знати. За те нібито знайшли у вівсі на полі якісь там гноти з бензиною і листом, що ще чотирох має згоріти. Чиж українці підпалювалиби своїх свідомих громадян??!! Ждемо слідства.

Очевидець.

—о—

Ото біда, як із Скіри зробиться Скіржинські.

Пан учитель в Селисках, пов. Яворів, вродився і довший час жив Українцем; називався він попросту Скіра, жив з людьми по людськи, тож його шанували й поважали. Аж ось в 1920 р. щось чоловікови обернулося в голові і він із Скіри зробився «Скіржинськім» і «перекабатився» цілковито на чуже. Похитали люди головами, що ніби то якийсь інтеліґент, а розумець такий плохий, а далі й плюнули: з Богом Парасю, коли люде трафляються. Новоупечений Скіржинскі відразу як не той став; згордів, надувся, набундючився, так що декому видалося, ніби він і справді паном став. А вже свого сина, то виховав на правдивого «рицержа». Вже той синок і великий і навіть учителем його зробили, а розуму Бог дасть. Якоїсь слабої голови той панич. По цілих днях нічого не робить, лише ганяється по пасовиску за дітьми з револьвером і грозить, що усіх «кабануф вистшеля». І стріляє собі за дітьми острими кулями, як за звіриною. Ось недавно поранив важко кулею в живіт молодого хлопця Івана Ілечка. Покалічений хлопець дуже бідує, бо він сирота, не має за що лічитися, а й жити не має з чого, бо не годен заробити. Оттаке то нині виробляють по селах усякі перекиньчики — яничари. Колиж їх постигне за те яка заслужена кара? (Від Редакції: Не треба чекати, аж якогось там бандита щось само постигне, але треба його зараз заскаржити до прокуратури при окружнім суді, вса дити до криміналу, а там він троха присмирніє).

—о—

З корови Москаль.

Купив жид корову в селі і вів до міста продати. Здибає на дорозі Москалів, а Москалі, як звичайно, злодії; корову відвязали, а замість корови вчіпився ззаду Москаль. Жид був дуже побожний, вайкотів собі щось там під носом і не оглянувся, що то не корова у него на посторонку а Москаль. Веде він того Москаля дорогою, аж здибають вони другий гурт Москалів. Ті Москалі дивляться на чудасію, що жид Москаля веде на мотузі і питають: «А куда, браток, ідьош на вірйовкє?» А Москаль жалібно відповідає: «На заріз братци, нада пропадать». Москалі тоді до жида, та нагаями його: «А за що ти, такой син еврей, христіянську душу погубить хочеш?» Відчепили Москаля з посторонка, а жида нагнали.

Не віддана

— А чому ти нічо не говориш? — питає жінка дівчини, що чогось мовчить.

— Або я віддана? — каже дівчина.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ — З друкарні Ш. Беднарского в піднаймі „Кооперативи Промислу Графічного" Львів, Ринок 9. — Телефон 76-14. — Видавець: ІВАН ТИКТОР.